

Marzena GUZ

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
marzena.guz@uwm.edu.pl
ORCID: 0000-0003-4630-2584

WYBRANE NAZWY KOLORÓW W *ZALOTNICY NIEBIESKIEJ* MAGDALENY SAMOZWANIEC

Magdalena Samozwaniec, z domu Kossakówna, była autorką wielu powieści, felietonów, humoresek, sztuk teatralnych, drobiazgów dla dzieci oraz fraszek, anegdot i aforyzmów. Jej debiut to powieść z 1922 roku *Na ustach grzechu*, parodia *Trędowatej* Heleny Mniszek (Miller-Zielińska 1979: 5–6).

Podstawę niniejszego szkicu stanowi materiał wybrany z książki biograficznej *Zalotnica niebieska*. Ukazała się ona po śmierci autorki, w roku 1973 (pisarka zmarła 20 października 1972 roku). Książka ma charakter wspomnieniowy. Pozycja wymyka się ściślejszym definicjom, charakteryzuje ją duża dowolność w operowaniu materiałem. Bliska jest tego typu biografiom, które słowniki określają jako powieści biograficzne. *Zalotnica niebieska* jest relacją o życiu Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, od narodzin do śmierci. To piękna, bogata w szczegóły biograficzne, wzbogacona listami i niepublikowanymi utworami Marii opowieść o siostrze autorki, Lilce (Wojciechowska 2000: 51–52). Tytuł dzieła stanowi parodię tytułu jednego z jej dramatów (Hurnikowa 2013: 149–150).

Celem badania jest ustalenie odpowiedzi na pytania: o jakich nazwach kolorów pisze Magdalena Samozwaniec, do czego się one odnoszą, jakie funkcje stylistyczne pełnią, jakimi częściami mowy reprezentowane są kolory oraz w jakie związki składniowe wchodzi.

Wzięto pod uwagę określenia kolorów wyrażone wprost za pomocą przymiotników, rzeczowników, czasowników i przysłówków oraz

wyrazenia przywołujące kolory pośrednio (por. Podlawska, Wilczyńska 1994: 189). Opracowano tylko część nazw barw, ponieważ powstał już artykuł zatytułowany *Nazwy kolorów odnoszących się do ciała ludzkiego i artefaktów w Zalotnicy niebieskiej Magdaleny Samozwaniec* (w druku).

1. ŁĄCZLIWOŚĆ NAZW KOLORÓW

Aspekt przypisywania barw artefaktom, wyrazom odnoszącym się do świata roślin, zwierząt, przyrody nieożywionej porusza w swym badaniu T. Korpysz (2021: 276, 279, 282, 284). O zakresie łączliwości podstawowych nazw barw pisze Waszakowa (2000: 18).

Analizując tekst M. Samozwaniec zwrócono uwagę na kilka poniższych pól tematycznych, z którymi łączą się określenia barw.

1.1. Kolory roślinności

Nazwy ogólne roślinności

W stancyjce mieszkała [...] szwaczka, która [...] wchłaniała w biedne płuca tlen płynący z naszych drzew i zieleni¹. (236)

Kwiaty

Zosia [...] była tak niepodobna do swoich stryjecznych siostr, jak bulwa niepodobna jest do różowych i białych kwiatuszków kartofla. Na [...] jabłoni, która wiosną wystrojona była jak družka panny młodej w różowe kwiaty [...] (24), [...] widzę ją, jak spaceruje latem po ogrodzie [...], w którym rosną właśnie takie żółte lilie [...] (43), [...] czy wyszły już żółte lilie w ciemne cienie koło posągu Matki Boskiej. (234), Fiołki są? [...] całe ich fioletowe rodziny wyzierają z trawy. (234), Duży klomb [...] jest usiany gwiazdkami, te białe to stokrotki, a żółte [...] – kaczeńce². (234), Pochyla się nad grządką bratków, które ją zawsze fascynowały grymasami żółtych twarzyczek [...] (235), Na parapecie stały w doniczkach czerwone begonie [...] (236).

¹ Mowa tu o zbiorze nieokreślonych roślin (por. Kaptur 2017: 365). W tekście głównym korzystam z wydania M. Samozwaniec, *Zalotnica niebieska*, Szczecin 1988, w nawiasie zwykłym podaję – numery stron.

² Jeśli chodzi o skojarzenia z kolorem żółtym, to na drugim miejscu plasują się kwiaty o żółtych płatkach, a dokładniej słoneczniki, żonkile i kaczeńce (por. Stanulewicz 2006: 208).

W powyższej podgrupie *Kwiaty* wyróżnia się pod względem frekwencji kolor żółty³. Odnosi się do lilii, bratków i kaczeńców.

Kolory dotyczą metafor: *gwiazdki, rodziny, twarzyczki*, za którymi kryją się stokrotki i kaczeńce, fiołki oraz bratki.

Owoce

[...] **złociły się** w słońcu jabłka (50), *Grządki truskawek – wielkich, opasyłych niby czerwone ropuchy* [...] (50).

Liście

Kochała również przyrodę, ptaki, zwierzęta, liście zielone [...] (201), [...] *hodowałyśmy kanarki* [...]; *ptaszki spacerowały sobie po zielonej trawce*⁴ (236).

Barwy roślin oddają różnorodność flory, ale także konotują radość życia, witalizm i piękno (por. Seniów 2010: 160). Kolory w powyższych cytatach odnoszą się do elementów pejzażu.

Inne części roślin

[...] *tryskająca zdrowiem, z kolorami rzodkiewki na sympatycznej twarzy* [...] (20).

1.2. Kolory dotyczące zwierząt

Ale już szczytem szczęścia było, że mewka japońska „powiła” małe różowe jajeczko [...] (16), *Na ladach leżą muszle* [...], *inne nakrapiane biało-czarno* [...], *tęczowe, z otworami po perłach* (39).

Zwierzęta

[...] *do tej czarnej jałowki już czas podprowadzić byka*. (21), *Są tu rozgwiazdy* [...], *kępki białych koralii*. (39), [...] *„kowale” to żuki o czarno-czerwonych skrzydełkach* (57).

³ O przymiotniku *żółty* w odniesieniu do świata roślin w pismach Cypriana Norwida pisze T. Korpysz (2021: 279–281).

⁴ Zieleni kojarzona jest przede wszystkim z roślinnością, a głównym odniesieniem jest trawa (por. Stanulewicz 2006: 207). Barwa zielona określana jest też m.in. jako kolor świeżej trawy (por. Seiffert 2009: 272).

Aksesoria dla zwierząt

Lilki koń nazywał się „Bucefał” [...] i obwieszony był uzdą ze złotego sznurka [...] (24).

Kolory odmalowujące emocje

Lilka podstępnie poczęstowała go [brata Jerzego – M.G.] ową nalewką [czosnkową na spirytusie – M.G.]. Połknął zawartość kieliszka jednym haustem i czerwony z wściekłości rzucił się na siostrę z pięściami [...] (36), Jest szary z gniewu, tylko oczy mu płoną jak czerwone świece. (46), Mamidło, czerwone ze złości jak piwonie [...] (212), [...] wystarczyło spojrzeć na twarz Jasnorzewskiego, bladą z wściekłości [...] (283).

1.3. Kolory wywołane temperaturą

Włosy panien muskają czerwone od mrozu uszy młodych ludzi [...] (44), Młodzieniec [...] odwraca ku niej rumianą od mrozu twarz. (44), Zimą nasza krawczusia [...] miewała na szybach pełno białych, wymalowanych mrozem chryzantem. (238).

Przymiotnik *rumiany* to niepodstawowa nazwa koloru (por. Seniów 2016: 207, Wojtyka 2017: 74). Określenie *rumiany* konotuje zdrowie i siłę (por. Żurawska-Chaszczewska 2012: 158).

1.4. Kolory nagród

[...] nie mamy powodu się obawiać, że złote i srebrne wawrzyny [...] będą przyznawane [...] według kumoterstwa i popijbractwa (255).

1.5. Kolory w wyobraźni

Gdy czyta się ów wiersz, ma się w oczach głęboką zielen⁵ morza [...] (133).

1.6. Inne użycia nazw barw

[...] suterena którą córkom wymalował w kartonowym pudle kochający Tato. [...] na kilku barłogach leżały lalki z połamanymi rączkami lub nóżkami, a na brudnej podłodze siedziały celuloidowe bebusie w łachmanach, z usmarowanymi sadzą czarnymi

⁵ O odcieniu koloru zielonego w odniesieniu do wody piszą K. Handke (2011: 8) i D. Stanulewicz (2018: 322).

buziami. [...] Ponieważ małe okienko sutereny domu lalek nie miało parapetu, nie mogły stać na nim **czerwone** laki w doniczkach i paprotki, które stanowiły jedyną **kolorową** plamę i ozdobę tamtych nędznych pomieszczeń (19).

W tekście Samozwaniec pojawiają się też kolory określone nie wprost: [...] z **kolorami rzodkiewki** na sympatycznej twarzy [...] (20), [...] **łaciata** krowa lada moment się ocieli [...] (21), [...] z **rozpuszczonymi włosami**, które **falami koloru sierści sarny** spływają wzdłuż poduszki [...] (37), [...] Władziu [...] ma **jasne włosy** [...] (61), Jakżeż **zapłoniła się** skromna Marynia Połaniecka [...] (76), [...] u sufitu wisiła mieniąca się **tęczowo** „lampa Aladyna” (94).

Wyrażenia *kolory rzodkiewki* oraz *koloru sierści sarny* można uznać za złożone wykładniki koloru (por. Dyszak 2014: 75). Przymiotnik *rumiany* (synonim czerwonego) czy czasownik *zapłonić się* przywołują kolor tylko pośrednio przez wywołanie w wyobraźni odbiorcy skojarzeń kolorystycznych (por. Podlawska, Wilczyńska 1994: 189).

2. FUNKCJE NAZW BARW

Barwy w omawianej książce biograficznej przede wszystkim mimetycznie odwzorowują świat realny (por. Seniów 2010: 162). Nazwy barw oddają właściwości kolorystyczne opisywanych realiów (por. Seniów 2016: 210). Określenia kolorystyczne współuczestniczą w językowej kreacji m.in. przedmiotów codziennego użytku, występują tu w znaczeniu realnym w odniesieniu do materiału, z którego zostały wykonane (por. Seniów 2012: 203), np. *bladoniebieska sukienka*, *czerwone świece*, *złoty sznurek*. Słownictwo barwne⁶ jest elementem opisów elementów przyrody, ale także oddaje emocje bohaterów. M. Białoskórska (2018: 15) pisze, że bogata paleta barw upiększa kreacje przyrody.

2.1. Kolory jako komponent środków stylistycznych

Porównania

[...] *niepodobna do swoich stryjecznych sióstr*, jak *bulwa* *niepodobna jest do różowych i białych kwiatuszków* kartofla [...] (20), *Na [...] jabłoni, która wiosną wystrojona była jak drużka panny młodej w różowe kwiaty* [...] (24), *Grządki truskawek* –

⁶ Tego sformułowania używa M. Czachorowska (2016: 26–27).

wielkich, opasyłych niby **czzerwone** ropuchy [...] (50), *Pamiętam go na ślubie Lilki w roli świadka [...]. Państwo młodzi wyglądali jak para aniołów, a on – jak czarny Asmodeusz*⁷ [...] (67), *najważniejsza była twarz, będąca jak gdyby kolorową reklamą kobiety.* (76), *Był jak gdyby syntezą czerni.* (134), [...] *niby białe obrane orzeszki laskowe, drobne ząbki.* (143), *Mamidło, czerwone ze złości jak pitwonia [...]* (212).

Nazwy barw tworzą w powyższych porównaniach człon A lub B⁸. Wprowadzenie porównań z nazwą barwy pełni funkcję zróżnicowania odcieni barw (por. Żurawska-Chaszczewska 2012: 169).

Epitety

Określenia kolorów w tej funkcji są bardzo częste u pisarki⁹. Poniżej podano tylko kilka przykładów.

W tym młodocianym wierszu odstania [...] przekonania, że nie ma nic poza życiem na ziemi [...]. [...] wcale nie myśli zrezygnować z owych wszystkich czarów, zabobonów, „czarnej” i „białej” magii. (138), [...] *emigranci z carskiej Rosji są bardzo w modzie [...]. [...] „biedni biali Rosjanie”¹⁰ mogli liczyć na pełne powodzenie* (166).

W tych cytatach leksemy *czarny* i *biały* nie posłużyły autorce do wyrażenia barw (por. Dyszak 2014: 74).

U Samozwaniec występuje kilka epitetów, które nie wskazują na konkretny kolor¹¹:

kolorowa plama (19), [...] *najważniejsza była twarz, będąca jak gdyby kolorową reklamą kobiety.* (76), *Pochyla się nad grządką bratków, które ją zawsze fascynowały [...] aksamitem kolorowych płatków.* (235), [...] *po morzu, radościach plaży, barwnych tłumach [...]* (122), *Owa promenada nad morzem i barwne tłumy to powojenne Sopoty [...]* (122).

⁷ Asmodeusz – starotestamentowy demon z księgi Tobiasza, odpowiadający za niszczenie rodziny (www 1).

⁸ Tak opisuje budowę porównań M. Czachorowska (2012: 53).

⁹ Zob. w tym szkicu tabelkę pt. „Nazwy kolorów w roli przydawki w prepozycji z wyrazami przez nie określanymi” w ostatnim rozdziale pt. „Związki składniowe”.

¹⁰ Antybolshzewicka opozycja po obaleniu cara w 1917 r. (por. King 2016: 103).

¹¹ Na pole *barw mieszanych* zwróciła uwagę w swojej pracy Magdalena Wojtyka (Wojtyka 2017: 84). Losy przymiotników *barwny* i *kolorowy* w dziejach języka polskiego przedstawiła A. Seniów (Seniów 2014: 200–203, 206–208). Z kolei Maria Borejszo pisze o polu *barw niejednolitych* (np. *różnobarwny, różnokolorowy*) (Borejszo 2015: 28).

Metafory

Z pobożnym łękiem unosząc rąbek **czarnej** zasłony, usiłuje zajrzeć w tajemnicę Tamtego Świata [...] (91), Ale przerażona pustką, ziejącą **czarną** otchłanią [...] (279), Nie ma chyba w całej poezji świata poety, który by tak „**czarno na białym**” malował wiersze piórem (132). W tym cytacie pojawiła się metafora czasownikowa.

Leksyka kolorystyczna w grupie metafor jest ważnym składnikiem artystycznej wizji świata (por. Sławkowa 2010: 117).

Frazeologizm

„**czarno na białym**” (132). Związek ten notuje *Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłówiami* (2005: 51).

Waloryzacja¹² dodatnia kolorów ma miejsce w cytatach: *niby białe obrane orzeszki laskowe, drobne ząbki, Jest pięknie, zielono, kolorowo*. Kolor waloryzowany jest ujemnie w przytoczeniach: *Ale przerażona pustką, ziejącą czarną otchłanią, Jest szary z gniewu*. Przymiotnik *czarny*, jak zauważają Tokarski (2004: 74) oraz Seniów (2016: 206) konotuje smutek oraz brak nadziei.

Pozytywne konotacje niesie kolor złoty. Podstawę słowotwórczą tego przymiotnika stanowi nazwa metalu szlachetnego, który symbolizuje bogactwo, majestat i dostojeństwo (Tokarski 2004: 103, Seniów 2012: 187, Seniów 2016: 210). Zgadniają się z tym inne badaczki: „W znaczeniu przenośnym jest znakiem doskonałości, wartości, wyobrażeniem rzeczy cennej i pięknej, przydającej szacunku” (Podlawska, Wilczyńska 1994: 207). Oddają to też cytaty z *Zalotnicy...: złote i srebrne wawrzyny, Lilki koń nazywał się „Bucefał” [...] i obwieszony był uzdą ze złotego sznurka*.

W opisie postaci barwy egzemplifikują u Samozwaniec negatywne przeżycia, np. *czzerwony z wściekłości; Jest szary z gniewu; Mamidło, czerwone ze złości jak piwonია; wystarczyło spojrzeć na twarz Jasnorzewskiego, bladą¹³ z wściekłości*.

Odnosnie do *białych*, wymalowanych mrozem *chryzantem*, to Seniów (2013: 101–102) zauważa za Tokarskim (2004: 26), że biel modelowana jest w języku polskim głównie przez obrazy zimy, śniegu, szronu.

¹² Ten aspekt określeń kolorów poruszają m.in. Podlawska, Wilczyńska (1994: 205).

¹³ Zdaniem J. Żurawskiej-Chaszczewskiej (2012: 163) bladeść towarzyszy bohaterom m.in. wtedy, gdy odczuwają złość.

2.2. Kolory w opisie dzieł lub w ich tytułach (chrematonimy, ideonimy)

O poemacie Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej *Ogród miłości* pisze Samozwaniec: *Jest pięknie, zielono, kolorowo* [...] (199), z kolei o swoim opowiadaniu (Magdaleny Samozwaniec) w tomie *Z pamiętnika młodej mężatki: [...] napisałyśmy razem nowelkę o takich dwóch starych Angielkach na Riwierze, z których jedna przysłała na galowy wieczór sylwestrowy do hotelu w bladoniebieskiej sukience z falbankami, a druga w różowej* (229).

Kolory w tytułach zbiorów Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej to: *Niebieskie migdały* (1922 r.) (13), *Różowa magia* (1924 r.) (126), kolor w tytule powieści: [...] *a o księżycu wiedziato się na ogół tyle, co z powieści Żuławskiego Na srebrnym globie* (36), tytuł wiersza Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej: *Biały krzyżak* (128).

2.3. Kolor w przekleństwach

Gdy chciał sobie dziarsko zakląć, mówił żartobliwie: „przez niebieskie!” (z francuskiego „parbleu”!) (150).

3. CZĘŚCI MOWY

O tym, jakimi częściami mowy reprezentowane są kolory pisze m.in. Kwiryna Handke (por. Handke 2011: 9). W badanym materiale autorstwa Samozwaniec dominują przymiotniki proste. Przymiotniki złożone można za Andrzejem S. Dyszakiem (2020: 101) podzielić na:

- złożenia z przymiotnikowymi wykładnikami innych kolorów: *biało-niebieskie, ciemnozielony, czarno-czerwony, liliowo-niebieskie*;
- Złożenia z innym przymiotnikiem: *bladoróżowy*.

Rzeczowników wtórnych wobec przymiotników (por. Dyszak 2020: 101) jest niewiele: *błękit, czerń, niebieskość, zieleń*. Odnotowano jeden czasownik *złocić się*. Ponadto w tekście wystąpiły przysłówki: *niebiesko, tęczo* oraz przysłówki złożone: *biało-czarno*.

4. ZWIĄZKI SKŁADNIOWE

Charakterystyki gramatycznej pod kątem różnorodnych związków składniowych nazw barw dokonuje w swoim opracowaniu Dyszak (Dyszak 2020: 102).

Nazwy kolorów wyekscerpowane z tekstu Samozwaniec występują w różnych funkcjach składniowych. Największą frekwencję mają przydawki wyrażone przymiotnikiem, co ilustruje poniższa tabelka.

Tabela 1. Nazwy kolorów w roli przydawki w prepozycji z wyrazami przez nie określanymi

Nazwa koloru	Wyrazy określone nazwą koloru
<i>biały</i>	<i>chryzantemy, gwiazdki, korale*, krzyżak, kwiatuszki kartofla,</i>
<i>bladoniebieski</i>	<i>sukienka</i>
<i>czarno-czerwone</i>	<i>skrzydełka</i>
<i>czarny</i>	<i>jałówka, buzie, zasłony, otchłań</i>
<i>czerwony</i>	<i>begonie, laki**, ropuchy, świece, uszy</i>
<i>fioletowy</i>	<i>rodziny (o fiołkach)</i>
<i>niebieski</i>	<i>migdały</i>
<i>różowy</i>	<i>kwiatuszki kartofla, kwiaty, jajeczko, magia</i>
<i>srebrny</i>	<i>glob, wawrzyny</i>
<i>zielony</i>	<i>liście, trawka,</i>
<i>złoty</i>	<i>sznurek, wawrzyny</i>
<i>żółty 2x</i>	<i>lilie 2 x, gwiazdki, twarzączki</i>

* chodzi tu o koralowce

** kwiaty ogrodowe

Źródło: opracowanie własne.

W postpozycji znalazły się nazwy kolorów w cytatach: *wystarczyło spojrzeć na twarz Jasnorzewskiego, bladą z wściekłości* oraz *Mamidło, czerwone ze złości jak piwonie*.

Niektóre określenia barw wystąpiły jako fragment przydawki przymiotnej, np.: *szwaczka, która [...] wchłaniała w biedne płuca tlen płynący*

z naszych drzew i zieleni; muszle [...] nakrapiane **biało-czarno**. Przydawki dopełniacze znajdują się w przytoczeniach: *Poza tym uznawała wszystkie odcienie błękitu i zieleni.*, *Był jak gdyby syntezą czerni*.

Rolę orzeczenia pełni czasownik *złocić się*. W dwóch przypadkach określenia kolorów to podmioty lub część podmiotu, por.: [...] *czzerwony z wściekłości rzucił się na siostrę z pięściami*. Z kolei w zdaniu: *Silna, krzepka, tryskająca zdrowiem, z kolorami rzodkiewki na sympatycznej twarzy [...] była prawdziwym ziemiołodem [...]* wyrażenie z *kolorami rzodkiewki* jest fragmentem podmiotu lub przydawką określającą przymiotnik *silna*. Orzecznikiem jest przymiotnik *szary* w cytacie: *Jest szary z gniewu*.

Okolicznikiem są dwie nazwy barw: *Jest pięknie, zielono, kolorowo*. Jeden wykładnik koloru w postaci rzeczownika występuje jako dopełnienie: *ma się w oczach głęboką zieleń morza*.

5. WNIOSKI

Autorka *Zalotnicy niebieskiej* posłużyła się bogatą paletą barw. W tekście stanowiącym bazę niniejszego opracowania ustalono 47 użyczeń nazw barw. Najczęściej występującymi kolorami są: *czarny* (8 użyczeń), *biały* (7 użyczeń), *czzerwony* (7 użyczeń), *zielony* i *różowy* (po 5 użyczeń). Barwa *żółta* i *niebieska* wystąpiła cztery razy, *złota* trzy, a *srebrna* dwukrotnie. Ponadto kolor *niebieski* trzy razy pojawia się w złożeniach przymiotnikowych, w tytule dzieła oraz w tytule rozdziału *Zalotnicy niebiescy*. Jednorazowo użyte zostały wykładniki kolorów: *błękit*, *fioletowy* i *szary* oraz przymiotniki złożone należące do pola barw. Omawiana leksyka nie jest zbyt oryginalna. Dominantę stanowią typowe określenia przymiotnikowe używane w znaczeniach podstawowych.

Leksyka kolorystyczna odnosi się w omawianym dziele do roślin, zwierząt, przedmiotów, emocji. Najwięcej nazw barw dotyczy kwiatów.

Kolory występują jako komponent środków stylistycznych oraz w tytułach dzieł literackich. Określenia barwne pojawiają się najczęściej jako epitety. Omówione wyżej nazwy kolorów mają w tekście *Samozwaniec* przeważnie znaczenie realne i służą opisowi rzeczywistości.

W badanym materiale dominują przymiotniki proste, niewiele jest rzeczowników. Najwyższą frekwencję mają przydawki przymiotnikowe.

BIBLIOGRAFIA

- Białoskórska M., 2018, *Język poezji Leopolda Staffa*, Szczecin.
- Borejszo M., 2015, *Kolory Afryki w powieści Henryka Sienkiewicza W pustyni i w puszczy. Część I: świat przyrody*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” 22, nr 1, s. 7–35.
- Czachorowska M., 2012, *Porównania z komponentem florystycznym w twórczości Bolesława Prusa*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 11, s. 47–54.
- Czachorowska M., 2016, *Idiolekt Bolesława Prusa. Przegląd najnowszych ustaleń*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” vol. 23, s. 21–36.
- Dyszak A.S., 2014, *Językowe wykładniki barw w międzywojennych wierszach Jana Lechonia*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 13, s. 67–90.
- Dyszak A.S., 2020, *Z badań leksyki barw w poetyckich juveniliach Jarosława Iwaszkiewicza*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 19, s. 97–114.
- Handke K., 2011, *Pole semantyczne barw zieleni w twórczości Stefana Żeromskiego*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 10, s. 7–31.
- Hurnikowa E., 2013, *Książki biograficzne Magdaleny Samozwaniec (Maria i Magdalena i Zalotnica Niebieska)*, w: *W kręgu literatury popularnej. Literatura popularna*, T. 1, *Dyskursy wielorakie*, red. E. Bartos, M. Tomczok, Katowice, s. 149–165.
- Kapturek E., 2017, *Nazwy barw w powieściach Michała Choromańskiego*, Poznań.
- King Ch., 2016, *O północy w Pera Palace. Narodziny współczesnego Stambułu*, przeł. J. Hunia, Wołowiec.
- Korpysz T., 2021, *O norwidowskich obrazach barwy żółtej*, „Prace Filologiczne” LXXVI, s. 275–290.
- Miller-Zielińska G., 1979, *Jaka była Magdalena Samozwaniec?*, w: *O Magdalenie Samozwaniec. Wspomnienia*, red. G. Miller-Zielińska, Kraków, s. 5–8.
- Podlawska D., Wilczyńska G., 1994, *Stylistyczna funkcja nazw barw w „Karmazynowym poemacie” oraz w „Srebrnym i czarnym” Jana Lechonia*, „Słupskie Prace Humanistyczne” 12 a, s. 189–216.
- Samozwaniec M., 1988, *Zalotnica niebieska*, Szczecin.
- Seiffert I., 2009, *Barwy Afryki w utworach Henryka Sienkiewicza*, w: *Język pisarzy jako problem lingwistyki. Tom 2*, red. T. Korpysz, A. Kozłowska, Warszawa, s. 265–285.
- Seniów A., 2010, *Funkcja barw w językowej kreacji przyrody w Chamie Elizy Orzeszkowej*, w: *Barwa w języku, kulturze i literaturze I*, red. E. Komorowska, D. Stanulewicz, Szczecin, s. 155–162.

- Seniów A., 2012, *Barwa złota w utworach lirycznych Juliana Tuwima*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 11, s. 187–208.
- Seniów A., 2013, *Właściwości stylistyczno-semantyczne barwy białej w językowej kreacji zimowych pejzaży na przykładzie wierszy Juliana Tuwima*, w: *Barwa w języku, literaturze i kulturze IV*, red. E. Komorowska, D. Stanulewicz, Szczecin, s. 101–112.
- Seniów A., 2014, *Przymiotniki „barwny”, „bezbarwny”, „kolorowy” w historii języka polskiego*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 13, s. 199–209.
- Seniów A., 2016, *Barwne wartościowanie świata w Sielance nieróżowej Elizy Orzeszkowej*, w: *Barwa w języku, literaturze i kulturze VII*, red. E. Komorowska, D. Stanulewicz, Szczecin, s. 203–214.
- Sławkowa E., 2010, *Funkcje leksyki kolorystycznej w prozie Andrzeja Stasiuka*, „Język Artystyczny” nr 14, s. 115–126.
- Stanulewicz D., 2006, *Zróżnicowanie regionalne prototypowych odniesień sześciu podstawowych nazw barw w języku polskim (biały, czarny, czerwony, zielony, żółty, niebieski) – na tle porównawczym wybranych języków słowiańskich i germańskich*, „Bulletin de la Société Polonaise de Linguistique” fasc. LXII, s. 201–213.
- Stanulewicz D., 2018, *Nazwy odcieni barwy zielonej w kategorii „proza” Narodowego Korpusu Języka Polskiego*, „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny” nr 17, s. 315–331.
- Tokarski R., 2004, *Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie*, Lublin.
- Waszakowa K., 2000, *Podstawowe nazwy barw i ich prototypowe odniesienia. Metodologia opisu porównawczego*, w: *Studia z semantyki porównawczej: Nazwy barw, nazwy wymiarów, predykaty mentalne. Część 1*, red. R. Grzegorzczkova, K. Waszakowa, Warszawa, s. 17–27.
- Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłowiami*, 2005, opracowanie A. Kłosińska i in., Warszawa.
- Wojciechowska A., 2000, *Magdaleny z Kossaków Samozwaniec widzenie świata*, Warszawa, Poznań.
- Wojtyka M., 2017, *O słownictwie z zakresu nazw kolorów w reportażach Ryszarda Kapuścińskiego*, w: *Problemy języka i tekstu w perspektywie historycznej i współczesnej*, red. B. Mitrenga, Katowice, s. 73–88.
- Żurawska-Chaszczewska J., 2015, *Stylistyczna funkcja barw w powieści „Kollokacja” Józefa Korzeniowskiego*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza” nr 19, z. 2, s. 153–170.

SELECTED COLOUR NAMES
IN ZALOTNICA NIEBIESKA BY MAGDALENA SAMOZWANIEC

Summary

This study seeks to answer the following questions: What colour names does Magdalena Samozwaniec write about? What do they refer to, and what stylistic functions do the colour names play? What parts of speech are the colours represented by, and what syntactic relationships do they enter into?

The author of *Zalotnica niebieska* uses a rich palette of colours. The most common colours are *black, white, red, green* and *pink*. The colour lexis in this work refers to plants, animals, objects and emotions. Most colour names refer to flowers. Colours appear as a component of stylistic means and in titles of literary works. Colour names appear most often as epithets. In M. Samozwaniec's text, the names of the colours discussed above mostly have real meaning and serve to describe reality. The studied material is dominated by simple adjectives, and there are few nouns. Adjectival modifiers occur at the highest frequency.

Keywords: Magdalena Samozwaniec, *Zalotnica niebieska*, names of colours, stylistic functions